

Korte mededeelingen

Roofvogels richten een slachting aan onder patrijzen en tamme duiven.

In mijn jachtveld Ravensbosch te H o u t h e m bij Valkenburg L., bestaande uit een paar honderd ha bosch, akkerland en weide, verbleven in de maanden Januari en Februari 1939 zeer veel roofvogels, hoofdzakelijk sperwerwijfjes, *Accipiter nisus*, een paar slechtvalken, *Falco peregrinus*, en minstens één havik, *Accipiter gentilis*, welke een ware slachting hebben aangericht onder de patrijzen, *Perdix perdix*, en de tamme duiven.

Ook waren er zeer veel buizerden, *Buteo buteo*, en enkele torenvalken, *Falco tinnunculus*; in het bosch minstens 4 boschuilten, *Strix aluco*.

Van de 23 tamme duiven, welke de jachtopziener in December van 1938 bezat, waren er op 2 Maart daaropvolgende nog slechts 5 over. De overige waren alle door slechtvalk, havik en sperwer geslagen. De vederkransen lagen zoowel in het bosch als in het veld. Een exemplaar werd versch gedood, met opengescheurde krop gevonden — een typisch slachtoffer van het sperwerwijfje.

Op 15 Februari greep een slechtvalk een patrijs uit een opgestooten klucht. De vogel deed zulks zoo gemakkelijk als wij een stuk brood van ons bord zouden nemen. Toch was mijns inziens de slechtvalk niet de grootste jager op dit wild. Veeleer de havik en de zeer vele wijfjes-sperwers, welke geregeld aanwezig waren.

In de maanden Januari en Februari werden alleen in het veld ten oosten van het Ravensbosch, een terrein van $\pm$ 30 ha, 11 vederkransen en resten van patrijs gevonden, alle langs den boschrand of achter heggen in het veld; op 18 Februari bovendien nog 8!

In het bosch werden opvallend veel vederkransen van merels, *Turdus merula*, gevonden en één van een gaai, *Garrulus glandarius*.

Op 10 Maart vonden we de resten van 4 versch opgevreten patrijzen. In totaal zijn nu sinds het begin van het jaar de resten van 23 patrijzen gevonden.

Een op 9 Maart geschoten sperwerwijfje had in de krop vleesch en veeren van een patrijs.

De slechtvalken waren begin Maart reeds verdwenen, doch de havik niet.

Op 8 April vloog een sperwerwijfje op van de resten van een versch geslagen patrijs. Geschoten, bleek de vogel in krop en maag vleesch en veeren van een patrijs te hebben.

Valkenburg L., 17 Mei 1939.

P. A. H e n s.

Bolderende haanveerige korhen, *Lyrurus t. tetrix* (L.).

Op een oriënteringstocht naar bolderende korhanen zagen wij in den vroege ochtend van 2 April 1939 op een weide tusschen O u d - R e e m s t en O t t e r l o (gem. Ede) niet minder dan tien korhennen bijeen, met één ijverig rond-draaiende, koerende en sissende haan, terwijl zich op eenigen afstand nog drie ♂♂ met spel en dans bemerkbaar maakten. Het was vrij

zacht voorjaarsweer. De vogels toonden zich in het geheel niet schuw en lieten zich op vrij geringen afstand (± 50 m) rustig observeeren. Tot onze zeer groote verbazing bemerkten wij, dat één ♀ gedeeltelijk de kleur van het ♂ droeg; vooral borst en staart waren opvallend donkerder dan bij de andere hennen, door welke wij levend vergelijkingsmateriaal dadelijk bij de hand hadden. Terwijl deze rustig aasden, sprong de miskleurige hen herhaaldelijk als een haan met flappende vleugels omhoog en vertoonde daarbij de typische bolderhouding. Geluid viel door den tegenwind niet te hooren. Een boven 't naburige dennenbosch verschijnende aschgrauwe kiekendief verdreef onverwachts de korhoenders, zoodat wij tot ons leed-geen verdere waarnemingen konden doen.

In de mij toegankelijke literatuur vind ik nergens van een soortgelijke observatie gewag gemaakt. Haanveerigheid komt bij *Lyrurus tetrrix*, evenals bij andere hoenderachtigen niet al te zelden voor, maar omtrent het bolderen eener hen kon ik slechts de volgende bevestiging vinden bij Alfred Ludwig in zijn monografie „Das Birkwild”, 3. Aufl. (Leipzig 1924):

„....liess eine Henne deutlich einige Male das Schleifen des Hahnes hören. Dies Schleifen klang nicht ganz so voll und kräftig wie aus der Kehle eines liebe-glühenden Balzhahnes; immerhin war es ein unverkennbares Schleifen. Er (de waarnemer n.l.) traute seinen Augen und Ohren kaum; eine Täuschung jedoch war ausgeschlossen, da die Henne kaum 6 m entfernt und deutlich das Gefieder zu erkennen war. Nach einiger Zeit fielen die Hühner zur Erde, standen ungefähr 10 m weiter ein und sogleich attackierte die eine schleifend und stossfächernd die mit ihr zugleich eingefallenen sowie einige andere anwesenden Hennen in heftiger Weise. Die schleifende Henne setzte ihr Spiel nur dann aus, wenn der balzende Hahn kollernd herankam und die Hennen trat. Dass er auch die „schleifende“ getreten hätte, konnte ich nicht wahrnehmen. Am anderen Tage wiederholte sich dasselbe Schauspiel. Hier drängt sich die Frage auf, ob die ungewöhnlich sich gebärdende Henne eine alte Gelthenne oder gar ein hennen-fedriger Hahn gewesen?!...”

Dit laatste hebben ook wij ons afgevraagd, doch het probleem zal nimmer op te lossen zijn, zoolang men het aberratieve exemplaar niet in handen heeft en de sexe kan vaststellen.

Wageningen, April 1939.

A. B. Wigman en Jb. vandePeppel.

Naschrift. Even voor het ter perse gaan van dit nummer lazen wij in het weekblad „Deutsche Jagd” d.d. 18 Augustus 1939 van de hand van dr Franz Cornelissen nog een notitie, welke in verband staat met bovenstaand onderwerp en waaraan wij het volgende ontleenen:

„Alte Hennen kann man an den dunkleren Färbung ziemlich leicht ansprechen und auch daran, dass sie auf den Balzplätzen mit den Hähnen mit gespreiztem Stoszkullern. Die dunklere Färbung der alten, unfruchtbaren Henne hat wieder Vergleich mit der Fasanenhenne, die — künstlich sterilisiert — das dunkle Kleid des Hahnes annimmt (Cf. Heinroth „Die Vögel Mitteleuropas”)”.

(W. en v. d. P.).

Noordoostpolderdijk-bewoners.

Naar Mr. E. D. Maaldrink mij (in litteris) mededeelde, nestelde op de meerkade van de Noordoostpolder tegenover de „Voorst” bij Vollenhove dit seizoen (1939) een witte kwikstaart, *Motacilla a. alba*

L., in aldaar opgeslagen rijshout. Intussen had een andere witte kwikstaart hetzelfde gedaan tussen brokken steen, in een „bak”, die gemeerd lag tegen dezelfde kade tegenover S t a d - V o l l e n h o v e. Toen de jongen in beide nesten al aardig groot waren, werd de bak met nest en al ook in de richting van de „Voorst” gesleept. De ouden gingen mee; er bevond zich slechts één jong in dit nest. Daar de bak beslist geleege moest worden, werd dit bij de andere in het nest gedeponceerd en vloog met deze enkele dagen later, op 31 Mei, uit.

Het 1 km lange stuk dijk, dat bij de buurtschap K a d o e l e n loodrecht op de kustlijn verloopt en door een sluisput met de vaste wal is verbonden, ten Z.O. van de „Voorst”, is aan de basis 80 m breed en ± 3.50 m $\pm$ N.A.P. Op de eerste helft van de oppervlakte van de dijk zijn voorjaar 1939 door de Cultuurmaatschappij „Wieringermeer” proefvelden aangelegd tot een grootte van ruim 2 ha en omgeven door een prikkeldraadheining. Daarachter was een flinke lap hardgebakken kleiterrein, waarop Mr M a a l d r i n k op 13 Juni 1939 2 jonge scholeksters, *Haematopus ostralegus* L., vond, ± 4 à 5 dagen oud, die daar ongetwijfeld moeten zijn uitgebroed.

t e n K a t e.

Dennenzaden-etende kneuen, *Carduelis c. cannabina* (L.).

In de laatste Aprildecade van dit jaar (1939) nam ik in het W a s s e n a a r s c h e duin nabij het Koningsbosch herhaaldelijk een groep van 10—15 kneuen waar, die gezeten waren op de ter plaatse vrij overvloedig voorkomende struikachtig groeiende bergdennen, *Pinus montana*, en bezig waren de opengegane kegels te bepikken, ten einde zich met de zaden te voeden.

Noch in het Handbook of British Birds, noch in het Handbuch der deutschen Vogelkunde, noch zelfs in N a u m a n n, die een zeer gevarieerde lijst van voedselplanten opnoemt, vond ik van dit soort voedsel gewag gemaakt.

J. C. K o c h.

Jaarverslag over 1938

In het Clubjaar 1938 kwam er geen wijziging in de samenstelling van het Bestuur en van de Redactie.

Op 1 Mei 1938 was de heer J. G. v a n M a r l e aan de beurt van aftreden, die op de vergadering te Rijs bij acclamatie werd herkozen.

Uitgeschreven werden drie vergaderingen, die alle zeer goed bezocht waren, nl. op 9 Januari te Amsterdam, op 21 Mei te Rijs in Gaasterland en op 30 October weder te Amsterdam.

Aan de zomervergadering, die in Hotel „Jans” te Rijs werd gehouden, was den volgende dag een excursie verbonden, die door mooi weer gunstig werd. De ochtend was gewijd aan de watervogels langs den oever van het IJsselmeer, terwijl de middag werd doorgebracht in de bosschen van Gaasterland temidden van de boschvogels.

Van het behandelde in de vergaderingen verdient vooral gememoreerd: